

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 298 din 21.06.2023

Dosar nr.: 133/2022

Petiția nr.: 1374/22.02.2022

Petent: Fundația Centrul de Resurse Juridice (CRJ)

Reclamat: U.A.T. Cluj – Napoca

: Consiliul Local Cluj - Napoca

Obiect: caracterul discriminatoriu al criteriilor privind acordarea locuințelor sociale

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

Fundația Centrul de Resurse Juridice (CRJ) cu sediul în București, str. Arcului, nr.19, sector 2, cod poștal 021032

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

U.A.T. Cluj – Napoca cu sediul în Cluj Napoca, Calea Moșilor nr.3, jud. Cluj

Consiliul Local Cluj – Napoca cu sediul în Cluj Napoca, Calea Moșilor nr.3, jud. Cluj

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin. 4, din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin intermediul adreselor nr. 2294/29.03.2022, respectiv nr. 1374/29.03.2022, a citat părțile pentru data de 10.05.2022. (fila 22 – 24 la dosar)

4. Procedura legal îndeplinită.

5. Prin adresa nr. 3589/23.05.2022 s-a transmis petentei punctul de vedere depus de către partea reclamată. (fila 30 la dosar)

6. Prin adresa nr. 4043/07.06.2022 petenta depune concluzii scrise. (fila 31 – 34 la dosar)

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Prin intermediul petiției petenta solicită ca, prin hotărârea pronunțată, să se constate caracterul discriminatoriu al criteriilor privind acordarea locuințelor sociale prevăzute de **Hotărârea nr. 583 privind aprobarea criteriilor în baza cărora se repartizează locuințele sociale, în regim de închiriere, începând cu anul 2021, a**

formularelor de înscriere pe lista de priorități, a documentelor justificative pentru întocmirea dosarelor, stabilirea datei și a locului de depunere a dosarelor, precum și modul de comunicare a acestor informații către solicitanți, din data de 02 septembrie 2021 (în continuare „Hotărârea”).

8. Se face trimitere la decizia CNCD nr. 531 din data de 29.09.2017 (regăsită ca Anexa 1), rămasă definitivă ca urmare a soluționării recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 6273/25.11.2020, și care privește constatarea unor criterii din H.C.L. nr. 434/16.12.2015 ca fiind tratament discriminatoriu al persoanelor fără studii sau al persoanelor cu dizabilități în accesarea locuințelor sociale. (fila 9 la dosar)

9. Categoria defavorizată este comunitatea de etnie romă, categorie de persoane marginalizată, ce locuiește la marginea orașului Cluj-Napoca și care este discriminată prin adoptarea criteriilor de acordare a locuințelor sociale de către reclamate. În fapt, la nivel local, practicile discriminatorii manifestate de către autoritățile publice locale față de comunitățile de romi marginalizate și izolate la marginea orașului sunt recurente.

10. Au avut loc evacuări forțate repetate ale populației de etnie romă (în anii 2002, 2004, 2005, 2010), o bună parte trăind la marginea rampei de gunoi în zona Pata Rât, fiind, deci, respinsă și marginalizată de către municipalitate, ca urmare a diferenței identitare/etnice. Zona Pata Rât este o așezare urbană informală segregată spațial, sever defavorizată pe plan social, economic și al accesului la servicii publice, 67% dintre locuințele din Pata Rât sunt barăci improvizate/ prefabricate. Această zonă prezintă un caz complex, care înglobează un mediu poluat, izolare geografică, segregare socio-teritorială, privarea de locuințe și stigmatizare culturală și care afectează o populație care, în majoritatea sa se identifică drept etnic romă.

11. Art. 21 din HG nr. 1275/2000 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996, cu modificările și completările ulterioare prevede că:

(1) în vederea soluționării cererilor privind repartizarea unei locuințe sociale, autoritățile administrației publice locale vor stabili măsurile necesare pentru luarea în evidență și pentru analiza solicitărilor primite, în acest scop prin hotărâri ale consiliilor locale se vor constitui comisii de analiza a solicitărilor de locuințe sociale și se vor stabili și da publicității, prin afișare la sediul primăriilor, criteriile în baza cărora se repartizează locuințele sociale, actele justificative necesare care însoțesc cererea și locul de primire a cererilor. La stabilirea criteriilor se va ține seama de prevederile art. 42 și 43 din lege în cadrul fiecărui criteriu, la stabilirea ordinii de prioritate se vor avea în vedere:

a) condițiile de locuit ale solicitanților

b) numărul copiilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitanții;

c) starea sănătății solicitanților sau a unor membri ai familiilor acestora;

d) vechimea cererilor.

12. Marja de apreciere lăsată la latitudinea autorităților deliberative constituite la nivel local conduce de cele mai multe ori la apariția discriminării așa cum reiese din jurisprudența CNCD în materie (precum Hotărârea nr. 511/20.07.2016 privind sancționarea Instituției Primarului municipiului Reghin, Consiliului local Reghin și Hotărârea nr. 531/27.09.2017 privind sancționarea Primăriei Cluj-Napoca). Prin urmare, în procesul de stabilire a criteriilor de alocare a locuințelor sociale și ulterior de analiză a solicitărilor primite, trebuie să se țină seama de prevederile art. 2 alin. (3) din OG nr.

137/2000.

Sunt discriminatorii acele practici sau criterii, care deși aparent neutre, dezavantajează anumite persoane, cu excepția cazurilor în care respectivele practici sau criterii sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere ale acelui scop sunt adecvate și necesare. Astfel, chiar și în situația în care scopul ce a determinat stabilirea criteriului este unul legitim, autoritățile administrației publice locale cu atribuții în materie ar trebui să acorde o atenție sporită metodelor utilizate și mai ales menținerii caracterului adecvat și necesar al acestora. În acest context, la stabilirea criteriilor de acordare a locuințelor sociale diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Mai mult decât atât, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a statuat că principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit, iar situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv.

13. Următoarele criterii de atribuire prevăzute în Anexa nr. 1 a Hotărârii emise de reclamate constituie discriminare în sensul art. 2 alin. (1) și alin. (3) coroborat cu art. 10 lit. a) și h) al O.G.nr. 137/2000:

Prin Anexa nr. 1 la Hotărâre privind criteriile de eligibilitate privind accesul la locuințe sociale sunt discriminate persoanele care au fost evacuate în urma rezilierii contractului de închiriere și care ocupă sau au ocupat în mod abuziv un imobil

„A) Sunt eligibile următoarele categorii de persoane:

14. Solicitanții și/sau membrii familiei de grad. I ai acestora (soț, soție, copii - cu excepția copiilor minori la data rămânerii definitive a hotărârii de evacuare, părinții soților, după caz, care locuiesc și gospodăresc împreună), care nu au fost evacuați în urma rezilierii contractului de închiriere încheiat cu Municipiul Cluj-Napoca, din culpa lor.

3. Solicitanții și/sau membrii familie de grad. I ai acestora (soț, soție. Copii majori, părinții soților, după caz, care locuiesc sau gospodăresc împreună), care nu ocupă și nu au ocupat abuziv un imobil aflat în proprietatea Statului Român/în administrarea Consiliului local al municipiului Cluj-Napoca/Municipiului Cluj- Napoca, ori în proprietatea Municipiului Cluj-Napoca.”

Pentru a analiza caracterul discriminatoriu al criteriilor de eligibilitate privind accesul la locuințe sociale, consideră a fi de interes analizarea unor particularități ale contractelor de închiriere încheiate cu municipalitatea din Cluj-Napoca pentru locuințele modulare de la Pata Rât, prezente și în sentința civilă a Judecătoriei Cluj-Napoca nr. 5817/2020, nedefinitivă (regăsită ca Anexa 2). Este de notorietate faptul că în aceste locuințe modulare locuiesc cei aflați deja la a 2-a și a 3-a generație de persoane de etnie romă evacuate de pe strada Coastei.

Condițiile contractuale extrem de dure, după se arăta mai jos, indică intenția UAT și Consiliului Local mai degrabă de a rezilia cu ușurință aceste contracte, fapt urmat, desigur, de lipsa de acces la locuințe sociale.

Astfel, prin sentință se constată valabilitatea pactului comisoriu de gradul IV care operează în contractul de închiriere a unei locuințe modulare situate în Pata Rât. Chiar dacă pârâtul a achitat integral debitele restante, s-a apreciat că pactul comisoriu a operat anterior îndeplinirii obligațiilor. Ca urmare a rezilierii contractului de închiriere, titlul locativ

al pârâtului s-a desființat, iar acesta nu a predat locuința pentru care nu mai deținea titlu valabil și se folosește în continuare de locuință în mod abuziv împreună cu familia acestuia.

În conformitate cu art. 1553 din Noul Cod civil, pactul comisoriu este o clauză expresă introdusă într-un contract prin care părțile stipulează rezoluțiunea de plin drept a contractului în cazul în care una dintre ele nu-și execută culpabil obligația asumată. Prin introducerea celei mai severe forme de pact comisoriu, și anume pactul comisoriu de gradul IV, în cazul neexecutării obligațiilor, contractul se consideră desființat de drept, fără a mai fi necesară punerea în întârziere și vreo altă formalitate prealabilă.

Astfel, prin decizia de a include ca și clauză contractuală pactul comisoriu de gradul IV, se materializează repercursiuni cu caracter prohibitiv în obținerea unei locuințe sociale. Rezilierea de drept a contractului fără punerea în întârziere a debitorului reprezintă o formă exigentă de sacționare a persoanelor în cauză, tocmai prin prezența dificultăților de ordin material. Deprivarea materială, în contextul clauzei contractuale a pactului comisoriu de gradul IV, conduce, inevitabil, la evacuarea în urma rezilierii contractului de închiriere cu Municipiul Cluj-Napoca, din culpa lor, iar apoi la ocuparea abuzivă a unui imobil aflat în proprietatea Municipiului Cluj-Napoca (precum în situația din sentința anterior-menționată). Se creează o legătură de cauzalitate cu consecințe fatale pentru persoanele și familiile vulnerabile aflate în deprivare materială/locativă, în urma dificultăților de ordin material, devin astfel neeligibile pentru obținerea unei locuințe sociale.

În acest sens, este concludent Raportul de specialitate care a stat la baza emiterii Hotărârii nr. 583/2021 și care conține toate aspectele privind criteriile adoptate [extras din Raport regăsit ca Anexa 3). Reiese, într-un mod implicit, rasismul instituționalizat de care dă dovadă municipalitatea Cluj-Napoca, rasism care rezultă din toate acțiunile pe care le întreprinde în privința comunității rome, de la evacuări forțate până la adoptarea de criterii discriminatorii în materie de locuire, criterii care exclud din start populația romă. Eșecul colectiv al UAT în a asigura accesul la servicii publice persoanelor din cauza originii etnice a acestora constituie discriminare prin prejudecată neconștientizată, ignoranță, nechibzuință și încadrare în stereotipuri rasiste care dezavantajează persoanele ce aparțin minorităților etnice.

În prezenta cauză, părțile reclamate limitează accesul pentru obținerea locuințelor sociale, în condiții de egalitate, persoanelor care se află în categoria grupurilor vulnerabile. **De asemenea, criteriile de atribuire a punctajelor sunt vădit disproportionale față de categoriile sociale la care fac referire.**

Consiliul local are, conform art. 25 alin. (1) din Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, obligația de a asigura accesul persoanelor și familiilor marginalizate la o locuință și la serviciile publice de strictă necesitate.

Dificultățile de ordin material ale debitorilor în a-și onora obligațiile care decurg din contractele de locațiune atrag inerent incidența criteriilor de neeligibilitate pentru obținerea unei locuințe sociale; dificultăți care, în condiții obișnuite, poziționează persoanele care fac parte din grupuri vulnerabile în sfera eligibilității obținerii unei astfel de locuințe.

În concluzie, cu cât este o persoană/familie mai săracă, exclusă social cu atât îi scade șansa de a beneficia de locuință socială, acest fapt fiind în deplină contradicție cu prevederile Legii nr. 116/2002 a marginalizării sociale, dar și cu spiritul Legii nr. 114/1996 care privește accesul la locuință ca fiind un drept care trebuie exercitat liber și neîngrădit.

Prin punctajele acordate la punctele I. și J. din secțiunea „V. Condiții speciale” se creează o disproporție vădită față de cele acordate la punctele K., L. și 3 de la secțiunea „I, punctaj acordat pentru condiții de locuit” la Anexa nr. 1 la Hotărâre

Se disting următoarele criterii de punctaj, pe de o parte:

„I. Persoane evacuate din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar - 40 puncte

j. Persoane în curs de evacuare din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar - 30 puncte”

Iar pe de altă parte:

„K. Persoane găzduite în unități de asistență socială cu cazare în structuri din municipiul Cluj-Napoca, în funcție de termenul de găzduire, astfel:

pentru o perioadă mai mică au egală cu 6 luni - 10 puncte pentru o perioadă mai mare de 6 luni - 15 puncte

Notă: Termenul de 6 luni trebuie împlinit la data depunerii cererii, iar cele 6 luni trebuie să fie consecutive.

L. Victimele traficului de persoane - 10 puncte

Solicitantul și membrii familiei de grad. I (soț, soție, copii, părinții soților, după caz), care locuiesc în așezări informale și figurează în baza de date conform Legii nr. 151/2019, privind completarea Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului - 15 puncte”

Se creează o disproporție vădită în privința acordării de punctaj între persoanele evacuate sau în curs de evacuare din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar (30- 40 puncte) și grupuri de persoane vulnerabile constând în persoane care locuiesc în așezări informale (15 puncte), persoane găzduite în unități de asistență socială (10-15 puncte) și victime ale traficului de persoane (10 puncte). Necontestând vocația persoanelor evacuate sau în curs de evacuare la obținerea de locuințe sociale, prioritate conferită de Legea locuinței, punctajele conferite celorlalte categorii de persoane menționate sunt nejustificabile și reflectă neconcordanța cu aspectul de vulnerabilitate indispensabil situațiilor enunțate.

Or, aceste forme de vulnerabilitate vizează criterii într-atât de distincte, încât devine o barieră insurmontabilă în calea depășirii lor alocarea unor punctaje atât de diferențiate, ce nu pot reflecta cu adevărat situația de precaritate socială în care se găsesc acestea. Astfel, prin acordarea unui punctaj a numai 10 puncte victimelor traficului de persoane este diminuată seriozitatea și gravitatea unei astfel de situații, reprezentând persoane al căror sprijin necesită prioritate. Iar cu privire la persoanele care locuiesc în așezări informale, cât și persoanele găzduite în unități de asistență socială, amintim comentariile expuse la punctul 2 în privința priorității acordării locuințelor sociale persoanelor care nu au resurse și locuiesc în condiții

precare.

14. În fapt, criteriile de acordare de locuințe sociale conțin prevederi discriminatorii, excluzând persoanele vulnerabile aflate în situații extreme, cu precădere persoane de etnie romă: locuiesc în așezări informale (fiind, în general, evacuate forțat chiar de către Municipality) cu sau fără înregistrare în baza de date; în măsura în care au avut acces la locuințe modulare și nu au reușit plata chiriei către Municipality Cluj-Napoca riscă parcurgerea unei proceduri de evacuare forțată și, în măsura în care până la finalizarea procedurii continuă să locuiască acolo, devin neeligibili în a accesa o locuință socială ca urmare a ocupării fără drept a unui imobil.

15. Se omit, de asemenea prevederile Legii nr. 116/2002 a marginalizării sociale, care definesc categoria dezavantajată ca fiind acea categorie de persoane care fie se afla pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.

16. Nu este lipsit de interes faptul că la Cluj-Napoca au avut loc evacuări forțate repetate ale populației de etnie romă, o bună parte dintre aceștia trăind la marginea rampei de gunoi în zona Pata Rât, deci, respinse și marginalizate de către Municipality ca urmare a diferenței identitare/etnice.

17. Prin punctul 1 din Anexa nr. 1 la Hotărâre privind criteriile de selecție sunt discriminate persoanele care nu prezintă continuitate de chirieș cu contract de închiriere înregistrat la ANAF

„1. Pentru chirie în locuință cu contract de închiriere, având durata:

sub 1 an - 2 puncte

- între 1-2 ani - 3 puncte

- între 2-3 ani - 7 puncte

- între 3-4 ani - 10 puncte

- între 4-5 ani - 12 puncte

- peste 5 ani - 15 puncte

Mențiune: Se consideră validate din punct de vedere al încadrării în acest criteriu contractele de închiriere pentru care se dovedește înregistrarea la organul fiscal competent în intervalul de valabilitate a contractului de închiriere."

Acest criteriu de selecție îi exclude pe cei care locuiesc în chirie cu contract neînregistrat la organul fiscal competent, fiind vorba, în general, despre cei care se află în situațiile economice cele mai precare, incluzându-i și pe cei care locuiesc fără chirie, dar și fără alte forme legale, în locuințe neconvenționale înțelese în sensul definiției folosite în Recensământul populației și locuințelor. De aceea acest criteriu are caracter discriminator, căci persoanele care locuiesc în astfel de chirii (de exemplu, în chirie pe bază de contract de comodat care asigură dreptul de folosință a locuinței respective în regim gratuit) nu dobândesc punctele similare în funcție de durata închirierii; iar durata locuirii nu este considerată deloc în cazul celor care locuiesc în locuințe neconvenționale, sau chiar în stradă.

Pentru a respecta legea aplicabilă, reclamatele trebuie să pornească de la scopul alocării de locuințe sociale, și anume de a susține accesul la locuință al persoanelor care nu au resurse pentru a achiziționa o locuință pe piață. Adică întocmai persoanele ale

căror condiții de viață sunt caracterizate prin cele mai intense și multiple forme ale deprivării materiale, ar trebui să fie prioritizate printre solicitanții de locuințe sociale. Printre formele de privare materială, pe lângă deprivarea financiară, un efect major asupra vieții oamenilor îl are deprivarea locativă. Deprivarea locativă la rândul ei se poate manifesta în diverse moduri, care toate ar trebui să primească punctaj adecvat în stabilirea ordinii priorităților în atribuirea de locuințe sociale, și anume în:

- lipsa de adăpost (conform Legii asistenței sociale nr. 292/2011 desemnând cazurile persoanelor care trăiesc în stradă, persoanele care trăiesc în centre de găzduire temporară sau altele asemenea];
- lipsa de locuință (conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, înseamnă lipsa de domiciliu sau reședință);
- risc de evacuare (din imobile retrocedate, din locuințe sociale, din spații ocupate fără acte, etc.);
- condiții improprie de locuire: acoperiș cu spărturi, lumină naturală proastă, lipsă de bucătărie, lipsă de toaletă în casă, fără acces la curent, fără acces la apă și canalizare, supraaglomerare;
- locuirea într-un mediu nesănătos/poluat (în proximitatea unor rampe de deșeuri, situri industriale toxice, stații de epurare a apei sau altele asemenea);
- locuirea într-un teritoriu care este izolat de restul localității (distanță geografică, lipsă transport public);
- locuirea în locuință neconvențională și/sau improvizată, cum ar fi: unitate mobilă, unitate provizorie, adăposturi sau structuri provizorii, de exemplu barăci, alte unități nedestinate locuirii, dar care sunt locuite.

18. Prin punctul A din secțiunea „V. Condiții speciale” la Anexa nr. 1 la Hotărâre sunt discriminate persoane prin vechimea cererii

„A. Pentru vechimea solicitării (vechimea depunerii dosarului) de locuință (începând cu anul 1997) și pentru categorii speciale de solicitanți:

a) până la un an vechime - 0 puncte

b) pentru fiecare an de vechime a solicitării - 2 puncte"

Prin solicitarea de informații a Fundației Centrul de Resurse Juridice nr. 514/13.08.2021 (regăsită ca Anexa 4), înregistrată la Direcția de Asistență Socială și Medicală sub nr. 470797/16.08.2021, prin care solicită date cu privire la persoanele evacuate de pe strada Coastei în anul 2010, mai exact, la întrebarea „în câte cazuri concrete serviciul public de asistență socială a Municipiului Cluj-Napoca a contribuit la constituirea dosarului pentru locuințe sociale pentru persoanele aflate în teza descrisă de art. 50 din H.G. nr. 1149/2002”, DASM Cluj-Napoca a indicat următorul răspuns „Direcția de Asistență Socială și Medicală nu are atribuții în procesul de obținere/repartizare a locuințelor sociale. Totuși, persoanele/ familiile din evidența DASM au fost îndrumate către direcția de specialitate, respective către Direcția Patrimonial Municipiului și Evidența Proprietății.". Astfel, persoanele aflate în necesitatea obținerii unei locuințe sociale sunt referite diferitelor direcții, fără a primi ajutor concret. Prin probabilitatea scăzută a persoanelor în cauză de a-și constitui dosarele pentru locuințe sociale, acest criteriu are caracter prohibitiv și este de natură să restrângă accesul la o locuință socială a persoanelor defavorizate.

Realitatea a arătat că tocmai astfel de persoane vulnerabile, ce se încadrează în categoria celor ce au vocație la atribuirea unei locuințe sociale, în cele mai multe cazuri nu au o pregătire juridică, administrativă sau competențele necesare pentru documentarea și colectarea pe cont propriu a tuturor documentelor necesare constituirii dosarului pentru locuințe sociale.

Se amintește decizia Curții de Apel Cluj care a reținut prin sentința civilă nr. 86/2018 că *"stabilirea unor astfel de criterii este atribuită administrațiilor publice locale, însă din conținutul legii rezultă în mod indubitabil că voința acurată a legiuitorului a fost aceea ca respectivele criterii să fie stabilite de așa natură încât să fie determinate cele mai vulnerabile categorii de persoane, predispuse excluziunii sociale, circumscris obiectivului socio-juridic al legii.*

Or, potrivit definiției legale a categoriei defavorizate, care include grupurile de persoane vulnerabile social, predispuse excluziunii sociale, aceasta cuprinde persoanele care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.

Anexă:

- Hot. 531/27.09.2017 (fila 9 – 11 la dosar) – anexată prezentului draft
- Sentința Civilă a Judecătorei Cluj – Napoca nr. 5817/2020 (fila 12 – 17 la dosar)
- Copii chitanțe închiriere locuințe (fila 18 – 19 la dosar)
- Extras din Raportul de specialitate care a stat la baza emiterii Hotărârii nr. 583/2021 și care conține toate aspectele privind criteriile adoptate
- Răspunsul Direcției de Asistență Socială și Medicală Cluj-Napoca la solicitarea de informații a Fundației Centrul de Resurse Juridice nr. 514/13.08.2021 (fila 21 la dosar)

19. Raportul de specialitate care a stat la baza emiterii Hotărârii nr. 583/2021 și care conține toate aspectele privind criteriile adoptate (fila 20 la dosar)

Conform procesului-verbal al Comisiei mixte de repartizare a locuințelor sociale, a locuințelor de serviciu și a locuințelor de necesitate, din data de 28.07.2021, aceasta a analizat fiecare aspect ridicat de Fundația "Căși sociale ACUM" astfel:

"Se discută propunerea care vizează persoanele care sunt ocupanți fără titlu/abuzivi asupra locuințelor și imobilelor aflate în proprietatea municipiului Cluj-Napoca sau în proprietate publică. Doamna Nițulescu arată că prin Hotărârea judecătorească nr. 1517/2019 instanța a constatat că acest criteriu nu este în dezacord cu dispozițiile legale menționate, cu mențiunea că persoanele care se află în stare de necesitate/sunt abuzivi, au posibilitatea să apeleze la centrele special destinate acestui scop. Autoritatea locală poate să sancționeze ocuparea abuzivă prin declararea ca neeligibile a respectivelor persoane pentru obținerea de locuințe sociale.

Doamna Olah Emese propune ca această propunere a Căși Sociale Acum să nu fie luată în considerare la modificarea criteriilor.

Doamna Carmen Ciornei arată că există două centre în subordinea DASM și două centre

cu care autoritatea locală colaborează, care oferă servicii de cazare persoanelor aflate în stare de necesitate. De asemenea, mai există partea de oferire de servicii prin intermediul Hotărârii nr. 413/2020, referitor la plata ajutorului pentru chirie.

Doamna Oană, își exprimă nelămurirea față de introducerea acestui criteriu de la început, chiar dacă nu era prevăzut de lege și chiar dacă ulterior, prin Decizia civilă nr. 1517/2019 se stabilește faptul că autoritatea locală poate să introducă criterii în plus față de cele prevăzute de lege și anume permite autorităților locale să declare persoanele abuzive ca fiind neeligibile.

Astfel doamna Olah susține că trebuie să avem în vedere și faptul că sunt foarte mulți beneficiari ai locuințelor sociale care îndeplinesc obligațiile față de municipiul Cluj - Napoca, prin urmare ar trebui să aibă un tratament corect. Totodată, lista de așteptare pentru locuințele sociale este foarte mare, iar numărul de locuințe disponibile este mic.

Un alt aspect este faptul că nu poate fi tolerat într-un imobil cineva care nu are niciun contract cu municipiul Cluj-Napoca, astfel putând fi evacuat. Prin urmare, este necesar să avem acest criteriu în continuare în regulament.

Doamna Oană susține că problema de fapt este că autoritatea locală nu dispune de suficiente locuințe și atunci se înțelege nevoia de criterii suplimentare. Astfel, aceste criterii doar rezolvă această problemă și anume ajută la departajare.

Doamna Olah propune respingerea propunerii Căși Sociale Acum, deoarece aceasta nu este susținută de prevederile legale. Se supune la vot. Astfel, există 9 voturi și un vot împotriva (consilier Oană Alexandra).

Se învederează faptul că punctul de vedere transmis de Căși Sociale Acum a fost depus la data de 22.07.2021, iar termenul conform prevederilor Legii nr. 52/2003, republicată, a fost 21.07.2021.

Se ia în discuție punctajul acordat pentru condiții de locuit.

Doamna Alina Nițulescu se retrage.

Doamna Olah precizează faptul că s-a acordat un punctaj mai mare pentru situații deosebite. De asemenea, s-a introdus și punctaj pentru locuirea informală, avându-se în vedere prevederile legale privind locuirea informală.

Doamna consilier Oană Alexandra aduce în discuție susținerile cu privire la faptul că nedeclararea contractelor de închiriere nu sunt o culpă a chiriașului și prin urmare, această condiție nu ar trebui impusă.

În ceea ce privește declararea contractelor de închiriere la Agenția Națională a Finanțelor Publice, doamna Olah își menține părerea că acestea trebuie să fie declarate, prevederile legale fiind imperative și aplicabile pentru toată lumea.

Referitor la suprafața ocupată, doamna Olah susține că acest criteriu este avut în vedere prin regulament și nici această propunere nu este una care ar trebui avută în vedere în această Comisie, raportat la faptul că prevederile legale sunt imperative. Astfel, propune respingerea acestui set de propuneri. Se supune la vot. Astfel, cu o abținere, propunerea a fost respinsă.

Ultima propunere a Căși Sociale Acum vizează faptul că nu s-a acordat un punctaj suficient de mare pentru numărul de copii al familiei. Doamna Oană propune modificarea punctajului de la 2 la 4 puncte pentru fiecare copil.

Doamna Ciornei Carmen arată că există un punctaj acordat prin regulament pentru situația familială și la acest punctaj se cumulează punctajul pentru copii.

Doamna Olah este de acord cu părerea doamnei Ciornei, deoarece punctajul s-a stabilit tocmai pentru a avea în vedere situațiile speciale și propune să rămână la punctajul stabilit anterior (2 puncte). Se supune la vot. Astfel, propunerea doamnei Oană a fost respinsă, cu un vot pentru și 8 voturi împotriva."

20. Prin adresa nr. 4043/07.06.2022 petenta depune concluzii scrise (fila 31 – 34 la dosar) prin care arată că:

- prin argumentul invocat de partea reclamată în care "indică, cu titlu de exemplu, câteva dintre investițiile/proiectele din inițiativa autorității publice locale Cluj-Napoca", se întăresc argumentele evidențiate în petiție și necesitatea conștientizării existenței faptei discriminatorii din perspectiva defavorizării persoanelor marginalizate care nu au resurse adecvate pentru asigurarea unor condiții de trai decente. Iar prin expunerea unor rezultate precum: "35 de familii au fost mutate din comunitățile marginalizate în locuințe sociale în zonele integrate ale orașului și ale zonei metropolitane prin construirea a 12 apartamente în Apahida și achiziționarea a 23 de apartamente în municipiul Cluj-Napoca și zona metropolitană, prin urmare asigurând condiții de trai decente, dar și pilotarea unei metodologii participative de locuire socială" UAT Cluj-Napoca nu combate rasismul instituționalizat pre-existent și alimentat (și) prin criterii suplimentare în acordarea de locuințe sociale;

- partea reclamată invocă art. 30 alin. (4) din H.G. nr. 1275/2000 potrivit căruia criteriile de repartizare a locuințelor din fondul locativ de stat, avute în vedere la alin. (2), nu sunt limitative și, prin urmare, la acestea se pot adăuga de către consiliile locale și alte criterii, în funcție de situațiile specifice existente pe plan local;

- prerogativa consiliilor locale de a adăuga criterii suplimentare de repartizare a locuințelor cu chirie din fondul locativ de stat este supusă exigențelor legale în materie, inclusiv a O.G. nr. 137/2000. Astfel, în exercitarea drepturilor sale, consiliul local nu poate acționa abuziv și nu poate în niciun caz discrimina, fie direct fie indirect, persoane sau categorii de persoane prin aplicarea criteriilor, așa cum am arătat în petiție. Aceste criterii suplimentare trebuie să respecte rațiunea alocării locuințelor cu chirie persoanelor defavorizate și regulile generale și speciale stabilite prin legislația locuințelor în ceea ce privește prioritatea și condițiile stabilirii criteriilor. Aceste reguli generale și speciale se supun în toate cazurile legislației privind discriminarea;

- aspecte confirmate de Curtea de Apel Târgu Mureș, în Hotărârea Civilă nr. 30/2017 din data de 17.03.2017, și care a statuat: „Dreptul de apreciere al autorităților publice nu echivalează cu posibilitatea de a acționa abuziv, arbitrar, fără justificări legale și în afara oricărui control, exercitarea lui fiind supusă principiului proporționalității, care impune respectarea unui echilibru rezonabil între interesul public pe care autoritatea are obligația să îl îndeplinească și drepturile și interesele legitime private ce pot fi lezate prin conduita administrației."

21. Prin argumentul părții reclamate: „Cu privire la punctarea contractelor de închiriere, este necesară o diferențiere între cele două categorii de persoane și anume cei care locuiesc la o adresă fără contract de închiriere/forme legale și persoanele care dețin un contract de închiriere vizat de ANAF, în vederea asigurării respectării condițiilor legale." autoritatea publică locală omite înțelesul unei locuințe sociale. Potrivit Legii nr. 114/1996, locuința socială este "locuința care se atribuie cu chirie subvenționată unor persoane sau familii, a căror situație

economică nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței". Astfel, pe lângă acordarea unui punctaj cel mult egal celorlalte categorii de persoane care se confruntă cu cele mai severe forme ale deprivării materiale/locative, autoritatea publică consideră ca fiind justă prioritizarea persoanelor a căror situație economică le permite să plătească chirie pe piața liberă.

22. Criteriile și punctajele pentru stabilirea ordinii de prioritate în soluționarea cererilor de atribuire a unei locuințe sociale trebuie să aibă în vedere cu prioritate grupurile aflate în risc de excludere socială (persoanele care locuiesc în locuințe improvizate - în HCL solicitantul care locuiește în așezare informală va primi același punctaj ca solicitantul care locuiește în locuință cu contract de închiriere vizat de ANAF având durata peste 5 ani; fără acces la utilități; de cele mai multe ori fără cărți de identitate sau cu cărți de identitate provizorii; persoane fără loc de muncă sau care, exploatate fiind, nu pot dovedi prin acte existența unui loc de muncă; tineri care provin din sistemul de protecție a copilului).

Susținerile reclamatei

23. Prin adresa nr. 3209 din data de 05.05.2022 (fila 26 – 29 la dosar) părțile reclamate au depus Întâmpinare prin care arată următoarele:

- solicită clasarea dosarului nr. 133/2022 în considerarea faptului că petiția nr. 1374/22.02.2022 este neîntemeiată, întrucât faptele invocate de petent nu constituie acte de discriminare, în sensul definit prin O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Din perspectiva petentei, faptele așa zis discriminatorii săvârșite de reclamate se încadrează juridic în prevederile art. 10 literele a) și h) din O.G. nr. 137/2000, potrivit cărora: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a Unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: a) refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;...h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

A. Analizând punctual argumentele invocate de Fundație se fac următoarele observații:

- la punctul I din petiție se susține că la nivelul Municipiului Cluj-Napoca, autoritățile publice locale manifestă practici discriminatorii față de comunitățile de romi marginalizate și izolate la marginea orașului, precum și că prin adoptarea criteriilor de acordare a locuințelor sociale reclamatele discriminează comunitatea de etnie romă;
- **la nivelul municipiului Cluj-Napoca se asigură în mod concret implementarea măsurilor de incluziune socială pentru categoriile defavorizate, sens în care indică, cu titlu de exemplu, câteva dintre investițiile/proiectele derulate din inițiativa autorității publice locale din Cluj-Napoca;**
- **„Unitatea mobilă amplasată în comunitatea de la Pata Rât” locație unde se desfășoară activități educative și de socializare pentru copiii care locuiesc în zona**

rampei de gunoi, respectiv unde s-au instalat containere dotate cu cabine de duș și toalete în trei dintre comunități (Dallas, Colina Verde și pentru rampa de gunoi), iar pe strada Cantonului s-au instalat toalete ecologice;

- Investiția s-a ridicat la suma de 120000 EUR, suma suportată din bugetul local al municipiului Cluj-Napoca. Pentru facilitarea transportului copiilor dinspre comunitate spre școlile din municipiul Cluj-Napoca s-a introdus autobuze cu program special. Costurile sunt suportate din bugetul local al municipiului Cluj-Napoca;

- Aceste informații pot fi verificate prin accesarea site-ului <http://dasmcluinapoca.ro/2016/03/unitatea-mobila-din-pata-rat/>

- „Intervenții integrate replicabile pentru locuire incluzivă și combaterea marginalizării în Zona Metropolitană Cluj” proiect implementat prin Zona metropolitană Cluj (ZMC) care s-a constituit juridic ca o asociație de dezvoltare intercomunitară, având ca fondatori municipiul Cluj-Napoca, Consiliul Județean Cluj și 17 comune din zona periurbană a Clujului, aderând ulterior și alte unități administrativ teritoriale. Informații detaliate despre acest proiect sunt regăsite accesând pagina web: <https://desegregare.ro/termeni-si-conditii/>

- Proiectul „Intervenții integrate replicabile pentru locuire incluzivă și combaterea marginalizării în Zona Metropolitană Cluj” (prescurtat Pata 2) își propune să continue procesul de desegregare în comunitatea defavorizată de la Pata-Rât proces început prin proiectul „Pata-Cluj, o abordare integrată a incluziunii sociale”, finalizat în 20 aprilie 2017. Proiectul se desfășoară la nivelul municipiului Cluj-Napoca și al Zonei Metropolitane Cluj, între 8.12.2019 și 18.12.2022. Valoarea contractului este de 20.439.118,69 lei din care grantul SEE/norvegian reprezintă 17.373.250,88 lei, iar cofinanțarea publică 3.065.867,80 lei.

- În cadrul acestui proiect s-a întreprins o intervenție amplă participativă multi sectorială cu scopul de a pregăti desegregarea, incluziunea socială și spațială a familiilor din Pata Rât. Aspecte ce pot fi verificate prin accesarea site-ului: <https://desegregare.ro/termeni-si-conditii/>

- Dintre principalele rezultate obținute în domeniul locuințelor sociale indică următoarele: Locuire socială: 35 de familii au fost mutate din comunitățile marginalizate în locuințe sociale în zonele integrate ale orașului și ale zonei metropolitane prin construirea a 12 apartamente în Apahida și achiziționarea a 23 de apartamente în municipiul Cluj-Napoca și zona metropolitană, prin urmare asigurând condiții de trai decente, dar și pilotarea unei metodologii participative de locuire socială, s.a.m.d.

Proiectul POSDRU/96/6.2/S/63444 - „împreună pentru un început sigur!” Axa prioritară 6: „Promovarea incluziunii sociale”. Domeniul major de intervenție 6.2 „îmbunătățirea accesului și a participării grupurilor vulnerabile pe piața muncii”- implementat în perioada aprilie 2011-martie 2014. Proiect care a vizat dezvoltarea unui model integrat de incluziune socială și profesională a persoanelor de etnie romă și a persoanelor cu dizabilități din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest și Regiunea de Dezvoltare Vest. La nivelul municipiului Cluj-Napoca, la finalul implementării proiectului (martie 2014), au fost înregistrate realizări notabile, aspecte ce pot fi verificate accesând site-ul: <http://dasmcluinapoca.ro/2016/03/proiectul-posdru966-2s63444-impreduna-pentru-un-inceput-sigur.>

24. La punctul II din petiție se citează dispoziții legale în materia locuințelor

sociale și se expune optica Fundației potrivit căreia: „marja de apreciere lăsată la latitudinea autorităților deliberative constituite la nivel local conduce de cele mai multe ori la apariția discriminării”.

- Față de argumentele invocate de petentă, precizează că potrivit cadrului legal în materie, dat de Legea nr. 114/1996 și de H.G. 1.275/2000, Consiliile locale stabilesc anual criteriile de punctaj, în vederea întocmirii listei de priorități. În conformitate cu art. 30 alin. 4 din H.G. nr. 1275/2000: „**criteriile de repartizare a locuințelor din fondul locativ de stat, avute în vedere la alin. 2 nu sunt limitative; la acestea se pot adăuga de către consiile locale și alte criterii, în funcție de situațiile specifice existente pe plan local**”, iar în conformitate cu art. 38 alin. 3 din Legea nr. 114/1996 „**Consiliile locale controlează și răspund de fondul de locuințe sociale situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective**”.

- Din analiza textelor legale anterior enunțate, se observă că intenția legiuitorului a fost de a lăsa la aprecierea autorităților locale modalitatea în care locuințele sociale sunt repartizate, în funcție de strategiile locale, de viziunea autorității locale și de situațiile existente pe plan local, tranșând doar un cadru general privind persoanele cărora li se adresează cu precădere aceste locuințe sociale, sarcina stabilirii criteriilor concrete fiind delegată autorității locale.

- În ceea ce privește stabilirea criteriilor de eligibilitate/de excludere, precizează că la nivelul municipiului Cluj-Napoca s-a avut în vedere asigurarea accesului la locuințe sociale a tuturor cetățenilor municipiului indiferent de etnie, rasă, naționalitate, religie, etc.

- Repartizarea locuințelor sociale se face nominal, în ordinea listei de priorități, stabilită conform criteriilor de punctare, în baza prevederilor Legii nr. 114/1996, actualizată și republicată cu modificările și completările ulterioare, și a Hotărârii Guvernului nr. 1275/2000, actualizată, în funcție de numărul de locuințe disponibile. Astfel, potrivit art. 21 din H.G. nr. 1275/2000, "(1) în vederea soluționării cererilor privind repartizarea unei locuințe sociale, autoritățile administrației publice locale vor stabili măsurile necesare pentru luarea în evidență și pentru analiza solicitărilor primite. În acest scop prin hotărâri ale consiliilor locale se vor constitui comisii de analiză a solicitărilor de locuințe sociale și se vor stabili și da publicității, prin afișare la sediul primăriilor, criteriile în baza cărora se repartizează locuințele sociale, actele justificative necesare care însoțesc cererea și locul de primire a cererilor. La stabilirea criteriilor se va ține seama de prevederile art. 42 și 43 din lege. În cadrul fiecărui criteriu, la stabilirea ordinii de prioritate se vor avea în vedere: a) condițiile de locuit ale solicitanților; b) numărul copiilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitanții; c) starea sănătății solicitanților sau a unor membrii ai familiilor acestora; d) vechimea cererilor."

- În decursul anilor, autoritatea locală a procedat la modificarea și completarea criteriilor de acces și punctare pentru soluționarea cererilor de locuințe sociale, pentru crearea unei echități între solicitanți și având în vedere ordinea de prioritate stabilită de Legea nr. 114/1996, privind locuințele, actualizată și republicată cu modificările și completările ulterioare și celelalte dispoziții legale, respectiv dispozițiile instanței de judecată, toate criteriile și toate condițiile de eligibilitate fiind cele definite de lege.

25. **La punctul III din petiție**, Fundația expune analiza așa-zisei fapte de discriminare săvârșită de reclamate, prin raportare la **criteriile cuprinse în Anexa la Hotărârea nr. 583/2021 privind aprobarea criteriilor în baza cărora se repartizează**

locuințele sociale, în regim de închiriere, începând cu anul 2021, a formularelor de înscriere pe lista de priorități, a documentelor justificative pentru întocmirea dosarelor, stabilirea datei și a locului de depunere a dosarelor, precum și modul de comunicare a acestor informații către solicitanți.

Ca urmare a analizării argumentelor invocate de către petentă, precizează următoarele:

1) **rezilierea unui contract de închiriere intervine** ca o sancțiune pentru neîndeplinirea culpabilă de către părți a obligațiilor contractuale. În situația în care chiriașul nu își respectă obligațiile contractuale, intervine sancțiunea rezilierii, iar evacuarea are loc ca o consecință legală a încetării contractului, fiind o măsură ce se aplică indiferent de categoria locatarului (chiriașului¹); în altă ordine de idei, toate condițiile de reziliere ale contractelor de închiriere sunt stabilite prin Codul civil și prin legislația în materia locuințelor sociale, fiind aplicate în cazul neexecutării culpabile a obligațiilor, fără a face distincție între un locatar sau altul.

2) **în ceea ce privește excluderea ocupanților abuzivi**, precizează că s-a urmărit asigurarea deplinătății atributelor dreptului de proprietate al statului sau al unității administrativ-teritoriale și nevalidarea conduitei ilicite provenită de la oricare membru al comunității clujene, fără a face distincție în vreun fel, între persoanele în cauză.

26. De altfel, persoanele aflate într-o astfel de stare de necesitate au posibilitatea apelării la centre special înființate în acest scop, nefiind în niciun caz justificată ocuparea abuzivă, în afara legii, a unor imobile. Autoritatea publică locală a stabilit acest criteriu și a optat pentru excluderea ocupanților abuzivi, întrucât nu poate fi acordat vreun drept de preferință persoanelor care au avut un comportament ilegal.

27. Referitor la persoanele care au fost evacuate în urma rezilierii contractului de închiriere din culpa lor, respectiv care ocupă sau au ocupat în mod abuziv un imobil, pentru a veni în sprijinul acestor persoane, autoritatea locală a creat posibilitatea copiilor minori la data rămânerii definitive a hotărârii de evacuare, care locuiau abuziv cu părinții într-un imobil proprietatea/ administrarea autorității locale, fără a deține titlu valabil, ca la momentul la care devin majori să fie eligibili pentru accesul la o locuință socială, potrivit pct. 3 și 14, lit. B, Cap. I - Criterii de eligibilitate din Anexa 1 la Hotărârea nr. 583/2021.

28. Fundația invocă în susținerea caracterului discriminatoriu al criteriilor de eligibilitate privind accesul la locuințe sociale cazul Ruha Matyas ce face obiectul dosarului nr. 10123/211/2020, soluționat la fond prin pronunțarea de către Judecătoria Cluj-Napoca a Sentinței Civile nr. 5817/2020. Prin această Sentință s-a admis cererea de chemare în judecată formulată de reclamantii Consiliul local al mun. Cluj-Napoca și Municipiul Cluj-Napoca și, în consecință, s-a constatat încetarea contractului de închiriere nr. 304817/16.12.2010 încheiat cu pârâțul Ruha Matyas, s-a dispus evacuarea pârâțului și a persoanelor care locuiesc cu acesta din spațiul ce a fost închiriat.

29. Raportat la cazul invocat de Fundație, se aduce la cunoștință faptul că pârâțul Ruha Matyas figura cu debite restante în evidențe contabile ale instituției noastre acesta înțelegând să nu plătescă chiria la care s-a obligat prin semnarea contractului aduce la cunoștință faptul că locatorul Municipiul Cluj-Napoca a procedat mai întâi la înștiințarea

locatarului despre restanțele înregistrate, punându-i în vedere că, în caz de neplată a debitelor restante, contractul va înceta, iar ulterior, văzând faptul că locatarul nu s-a conformat, a procedat la transmiterea notificării de încetare nr. 450511/05.09.2019 a contractului 304817/16.12.2010, ca urmare a încălcării obligațiilor contractuale.

Inserarea pactelor comisorii de gradul IV potrivit vechiului Cod civil (în prezent pactul comisoriu de gradul II) în conținutul contractelor de locațiune reprezintă o practică generală, cu aplicare în cazul tuturor locațiunilor, indiferent de chiriașul cu care Municipiul Cluj-Napoca încheie contractul, în acest sens, atrage atenția asupra faptului că pactul comisoriu se aplică iară vreo discriminare în cazul neexecutării obligațiilor contractuale de către locatar, oricare ar fi acesta, în cazul contractelor care presupun încasarea unor creanțe care se fac venit la bugetul public, autoritatea publică locală, este obligată, potrivit normelor care reglementează finanțele publice locale (Legea nr. 273/2006) să administreze în mod eficient bunurile din proprietatea publică, motiv pentru care, în scopul de a evita producerea de prejudicii materiale la nivelul bugetului, a inclus în contractele de locațiune acest pact comisoriu care devine aplicabil numai pentru chiriașii (oricare ar fi aceștia) care din culpa lor nu plătesc chiria.

30. Fundația susține că prin criteriile stabilite în materie de locuire, autoritățile publice locale din Municipiul Cluj-Napoca dau dovadă de rasism instituționalizat, care rezultă din toate acțiunile pe care le întreprind în privința comunității rome. Cu privire la trimiterile pe care Fundația le face la prevederile Legii nr. 116/2002, menționează că nu pot fi luate în considerare la analiza Hotărârii de Consiliu Local nr. 583/2021, având în vedere că modalitatea de stabilire a criteriilor privind acordarea de locuințe sociale este reglementată alte acte normative care au stat la baza emiterii actului administrativ contestat, prin urmare trimiterile la o altă lege specială, care se adresează unei alte categorii de persoane decât cele prevăzute de art. 43 din Legea nr. 114/1996 nu pot fi primite.

Legea nr. 116/2002 se referă la persoanele și familiile marginalizate, concept care nu se regăsește în actele normative care au stat la baza emiterii H.C.L. nr. 583/2021 și care beneficiază de alte măsuri de protecție socială din partea autorității locale. Un alt argument conform căroră această legislație specială nu este aplicabilă cauzei înregistrată pe rolul Consiliului Național Pentru Combaterea Discriminării, este faptul că în acest act normativ nu se folosește noțiunea de locuință socială, și nici nu se face trimitere la Legea nr. 114/1996, iar la Secțiunea a 2-a „Accesul la o locuință” din Legea nr. 116/2002 se prevede o altă procedură decât cea prevăzută de Legea privind locuințele.

31. În ceea ce privește argumentul adus de Fundație potrivit căruia „municipalitatea clujeană dă dovadă de rasism instituționalizat care rezultă din toate acțiunile pe care le întreprinde în privința comunității rome”, aduce la cunoștință faptul că pe lângă proiectele la care s-a făcut referire la punctul I din prezenta întâmpinare, la nivelul municipiului Cluj-Napoca, autoritatea publică locală a stabilit mijloace de protecție socială pentru persoanele marginalizate social, în funcție de situațiile specifice ale persoanelor aflate în astfel de situații, prin departamentele de specialitate. Astfel, în vederea prevenirii situațiilor de dificultate sau de excluziune socială a familiilor respective, ***inspectorii de specialitate din cadrul Direcției de Asistență Socială și Medicală (DASM) se deplasează, în mod constant, în zona locuințelor infórmale (Cantonului***

f.n) și pun la dispoziția locuitorilor din această zonă date și informații cu privire la posibilitatea accesării programului de subvenționare a chiriei prin HCL 413/2020 privind aprobarea Regulamentului de acordare a ajutorului pentru plata chiriei persoanelor singure/famiiliilor cu domiciliul sau reședința pe raza municipiului Cluj-Napoca.

32. Față de susținerile Fundației cu privire la faptul că persoanele/famiiliile sărace nu sunt eligibile pentru obținerea unei locuințe sociale, precizăm că Hotărârea nr. 583/2021 respectă prevederile art. 42 din Legea nr. 114/1996 republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: "Au acces la locuință socială, în vederea închirierii, famiiliile sau persoanele cu un venit mediu-net-lunar pe persoană-realizat în ultimele-24 luni, sub nivelul câștigului salarial-mediu - net lunar pe total economie, comunicat de Institutul Național de Statistică în ultimul Buletin statistic anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează locuința."

Acestea pot beneficia de o locuință socială dacă fac dovada oricărei forme de venit, inclusiv a veniturilor din drepturi de asistență socială sau altele asemenea, astfel beneficiind de punctajul maxim acordat pentru îndeplinirea criteriului de selecție cu privire la venit. În ceea ce privește punctajul acordat pentru condițiile de locuit, în art. 43 din Legea 114/1996 sunt reglementate ca fiind prioritare, persoanele evacuate din foste case naționalizate sau care urmează a fi evacuate din locuințe retrocedate foștilor proprietari, criteriu menținut în Hotărârea nr. 583/2021.

Pentru a veni în sprijinul solicitanților care locuiesc în locuințe informale, prin Hotărârea nr. 583/2021 s-a reglementat și această categorie de persoane, beneficiind de 15 puncte pentru criteriul condiții de locuit.

De asemenea, prin Hotărârea sus-menționată, pentru a asigura sprijinul persoanelor care sunt victimele traficului de persoane, s-a reglementat accesul acestora la o locuință socială, în baza Legii 678/2001, privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare, reglementând astfel criteriile și stabilind punctajele aferente.

Cu privire la punctarea contractelor de închiriere, este necesară o diferențiere între cele două categorii de persoane și anume cei care locuiesc la o adresă fără contract de închiriere/forme legale și persoanele care dețin un contract de închiriere vizat de ANAF, în vederea asigurării respectării condițiilor legale.

33. Pentru a veni în sprijinul solicitanților, raportat la tipul de documente solicitate pentru analizarea cererilor pentru atribuirea locuințelor sociale, în vederea simplificării procedurii s-a aprobat ca documentele care au un caracter permanent, precum cele legate de instituționalizare, grad de încadrare într-o categorie de persoane cu handicap/grad de invaliditate, evacuare din locuință retrocedată, pensionare și vechime în muncă, să nu se mai depună, începând cu solicitările înregistrate în anul 2021, dacă acestea se regăsesc în dosarele depuse începând cu anul 2020.

Totodată, potrivit Hotărârii nr. 583/2021, toate declarațiile pot fi depuse sub semnătură privată, nefiind necesară autentificarea acestora în fața notarului public, cu asumarea de către declaranți a consecințelor prevederilor privind falsul în declarații- art. 326 alin. 1 Cod Penal privind falsul în declarații, astfel cum a fost modificat prin O.U.G.

nr. 28/2020.

34. Se învederează C.N.C.D. faptul că la nivelul Municipiului Cluj-Napoca, autoritățile publice locale asigură respectarea prevederilor legale referitoare la stabilirea criteriilor de repartizare a locuințelor, punctajele fiind dispuse prin raportare la dispozițiile art. 43 din Legea nr. 114/21996 unde se reglementează o ordine de prioritate, coroborate cu dispozițiile art. 30 din Normele pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuințelor nr. 114/1996 aprobate prin H.G. nr. 1275/2000 unde se identifică unele criterii de repartizare a locuințelor din fondul locativ de stat.

Se amintește că soluționarea cererilor primite și impunerea unei ordini de prioritate în rezolvarea acestora implică identificarea unor criterii generale și specifice pentru asigurarea unei departajări între solicitanți.

Informează că Primăria municipiului Cluj-Napoca prin serviciile de specialitate a DASM, implementează acțiuni și intervenții la nivel local, care presupun o abordare multidimensională a situațiilor care au ca scop prevenirea riscului de marginalizare și excluziune socială, precum:

1. acordarea de suport/sprijin prin intermediul programelor și politicilor locale:

- Programul multianual "Promovarea sănătății orale prin creșterea accesibilității populației defavorizate la servicii de stomatologie", program care se desfășoară în parteneriat cu Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" și Spitalul Clinic Județean de Urgență Cluj - Napoca, aprobat prin HCL nr. 880/2017;

- Programul de acordare a ajutorului pentru plata chiriei, derulat în conformitate cu HCL nr. 413/2020 privind aprobarea Regulamentului de acordare a ajutorului pentru plata chiriei persoanelor singure/familiiilor-GU domiciliul-sau reședința-pe raza municipiului Cluj-Napoca;

- Acordare a tichetelor alimentare prin Programul social „Alimente”, reglementat prin prevederile HCL nr. 515/2018, cu modificările și completările ulterioare, (aprox. 7.000 de beneficiari în fiecare an);

- Programul de acordare de ghiozdane și rechizite școlare copiilor proveniți din familii defavorizate;

- Programul "Școală după școală", derulat de Consiliul Local Cluj-Napoca prin Direcția de Asistență Socială și Medicală alături de United Way România și Fundația pentru Dezvoltarea Popoarelor, Filiala Cluj, oferind servicii și beneficii elevilor care provin din familii defavorizate

pentru participare școlară;

- Programe de sprijin privind integrarea/reintegrarea socială a adulților, care sunt apti de muncă, din familiile aflate în dificultate (integrare profesională a adulților apti de muncă din familiile aflate în dificultate, accesare de cursuri de formare profesională), servicii oferite prin intermediul Centrelor de specialitate din cadrul DASM;

- Servicii specializate de îngrijire și educație adecvate pentru copiii romi de vârstă preșcolară din comunitatea Pata Rât și cartierul Someșeni în vederea integrării copiilor romi în învățământul de masă, furnizate prin Centrul de Zi "Țara Minunilor".

2. acordarea de suport financiar, conform legislației în vigoare:

- Ajutor social, în conformitate cu Legea nr. 416/2001 cu modificările și completările ulterioare;

- Alocație de susținere a familiei, în conformitate cu Legea nr. 277/2010 privind alocația

de susținere a familiei, cu modificările și completările ulterioare;

- Servicii gratuite ale Cantinei de Ajutor Social și Pensiune, în conformitate cu Legea nr. 208/1997 privind cantinele de ajutor social;
- Ajutoare de încălzire a locuinței, în conformitate cu OUG nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece;
- Acordare de tichete educaționale, stimulente educaționale, în conformitate cu Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familiile defavorizate.

B. Față de aspectele normative reglementate în domeniul interzicerii discriminării, raportat la conținutul Hotărârii Consiliului Local nr. 583/2021, pentru ca o faptă să fie calificată drept faptă de discriminare, aceasta, trebuie să îndeplinească, cumulativ, mai multe condiții:

B.1. Existența unui tratament diferențiat, manifestat prin excludere, restricție sau preferință (existența unor cetățeni sau situații aflate în poziții comparabile).

Prin aplicarea criteriilor de eligibilitate/de excludere, precum și prin prin stabilirea punctajelor aferente, persoanele de etnie romă nu sunt supuse unui tratament diferențiat față de ceilalți solicitanți ai atribuirii locuințelor sociale, fie aceștia români sau aparținând oricărei etnii, întrucât măsura vizează interesul general al întregii comunități și are ca scop descurajarea practicilor ilicite din rândul tuturor persoanelor din municipiu cum ar fi ocuparea abuzivă sau neplata chiriei.

Prin urmare, arată că nu există un tratament diferențiat între solicitanții etnici romi și cei români ai municipiului Cluj-Napoca întrucât niciunul dintre criteri de eligibilitate/ de excludere stabilite nu defavorizează o categorie în raport cu cealaltă, ci se adresează cu titlu general întregii comunități.

Totodată, criteriile stabilite nu au un caracter discriminatoriu nici față de persoanele fără adăpost întrucât acestea au posibilitatea de a se adresa centrelor speciale de protecție înființate în acest scop.

B.2. Existența unui criteriu de discriminare, potrivit art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000. Ne-am fi aflat într-o situație discriminatorie dacă în cuprinsul criteriilor pentru atribuirea - locuințelor-s-ar—fi regăsit-măsuri cu caractei-exclusiv-naționalist- sau-restricții care-ar fi vizat— minoritățile naționale, însă criteriile stabilite de către autoritatea administrației publice locale nu conduc la aplicarea unui tratament diferențiat față de persoanele aparținând etniei rome.

B.3. Tratamentul diferențiat să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.

Potrivit jurisprudenței naționale (<http://nedi.scriminare.ro/jurisprudenta.ro>) „un tratament diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”, sens în care precizăm că în cuprinsul HCL nr. 583/2021 nu există nicio prevedere ce implică departajarea în funcție de etnie.

Prin hotărârea enunțată anterior se reglementează modalitatea de repartizare a locuințelor sociale, acest act normativ adresându-se tuturor persoanelor sau familiilor,

indiferent de etnie, rasă, naționalitate, religie, etc., căror situație economică nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței. Raportat la exemplificările prezentate de către Fundația Centrul de Resurse juridice, conchide că autoritatea locală, în adoptarea criteriilor privind accesul la o locuință socială, a respectat toate actele normative incidente, fără a analiza și a hotărî în raport de etnie.

IV. Motivele de fapt și de drept Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil/jurisprudența

35. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

- **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată**
- **Constituția României, revizuită:**
 - **art. 16 - Egalitatea în drepturi:** „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege.”
- **Legea nr. 151 din 24 iulie 2019 pentru completarea Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**
- **Legea locuinței nr. 114/1996**
- **Hotărârea nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996**
- **Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2021-2027**
- **Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale**
- **Carta socială europeană, adoptată în 1961 și în foma sa revizuită în 1996, ratificată (parțial) și de România prin Legea nr. 74/1999**
- **Directiva 2000/43/EC**
- **Convenția privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare Rasială**
- **Acordul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice**

Aplicarea principiilor la spetă

36. **În fapt**, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizat cu privire la fapte ce vizează discriminarea persoanelor de etnie romă rezultată din modul de atribuire al locuințelor sociale. Prin Anexa nr.1 la Hotărâre privind criteriile de eligibilitate privind accesul la locuințe sociale sunt discriminate persoanele care au fost evacuate în urma rezilierii contractului de închiriere și care ocupă sau au ocupat în mod abuziv un imobil. Este de notorietate faptul că în aceste locuințe modulare locuiesc cei aflați deja la a 2-a și a 3-a generație de persoane de etnie romă evacuate de pe strada Coastei.

37. **În drept**, Colegiul director reține următoarele aspecte preliminare:

- conform Legii nr. 114/1996, art. 2 lit. c), locuința socială se acordă persoanelor sau familiilor a căror situație economică nu le permite accesul la o altă locuință, articolul 42 stipulând că pot avea calitatea de chiriași doar familiile sau persoanele cu un venit mediu lunar realizat în ultimele 12 luni care este cu cel puțin 20 procente sub nivelul venitului

minim garantat; prin coroborarea prevederilor legale din Legea locuinței nr. 114/1996 (art. 43) cu cele din Norma metodologică de aplicare a Legii nr. 114/1996 (art. 21) rezultă faptul că autoritățile administrației publice locale repartizează locuințele sociale categoriilor de solicitanți eligibili (*persoanele și familiile evacuate sau care urmează a fi evacuate din locuințele retrocedate foștilor proprietari, tinerii care au vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială și care au împlinit vârsta de 18 ani, invalizii de gradele I și II, persoanele cu handicap, pensionarii, veteranii și văduvele de război, beneficiarii prevederilor Legii nr. 341/2004 și ai prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990*), atât în baza criteriilor generale stabilite de lege (*în funcție de condițiile locative ale solicitanților, numărul copiilor și al celorlalte persoane care locuiesc împreună cu solicitanții, starea de sănătate a solicitanților și venitul lunar al familiei*), cât și în baza criteriilor speciale pentru stabilirea ordinii de prioritate elaborate de către fiecare unitate administrativ-teritorială în parte (consiliile locale fiind investite de lege să reglementeze la nivel local procedura de atribuire a locuințelor sociale); astfel, autoritățile publice locale beneficiază de o largă marjă de apreciere în ceea ce privește stabilirea criteriilor de repartizare/acordare a locuințelor sociale, legiuitorul având în vedere în acest sens rolul acestora în ceea ce privește controlul fondului de locuințe sociale situate pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale respective; în practică însă s-a constatat că marja de apreciere lăsată la latitudinea autorităților constituite la nivel local conduce de cele mai multe ori la apariția de discriminări, așa cum reiese și din jurisprudența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării; astfel, neținându-se cont de faptul că accesul la locuința socială ar trebui să se facă cu prioritate pentru persoanele și familiile defavorizate, care trăiesc în condiții improprii, care au mulți copii, care au în grijă persoane cu dizabilități, de cele mai multe ori autoritățile locale își rezervă dreptul de a introduce criterii precum nivelul de studii corelate cu punctaje care dezavantajează și/sau exclud persoanele cu riscul cel mai mare de sărăcie și marginalizare, inclusiv solicitanții de etnie romă;

- dezechilibrele dintre nevoi (cererea potențială) și oferta de locuințe sociale sunt în creștere în România: potrivit Raportului Proiect Pilot EIR *“Analiză privind locuințele sociale în România”*, realizat de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice în iulie 2015, *“În România, numărul de persoane ce se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește accesarea unei locuințe adecvate este în continuare mare, și are o tendință de creștere în cazul anumitor grupuri vulnerabile. Creșterea polarizării sociale, atât în orașele mari și mici cât și în așezările rurale, generează mai multe dificultăți pentru gospodăriile sărace, atât în ceea ce privește accesarea unei locuințe convenabile cât și în ceea ce privește creșterea numărului celor care sunt practic excluși de la a accesa o locuință, rămânând fără adăpost sau trăind în condiții insalubre. (pag. 5) Totodată, creșterea accesului la locuințe este un element esențial pentru a atinge unul dintre obiectivele Strategiei Europa 2020, și anume de a reduce numărul de persoane expuse la riscul de sărăcie și excluziune socială. Există diferite grupuri vulnerabile care sunt expuse la riscul de sărăcie extremă, precum persoanele fără adăpost și persoanele ce locuiesc în așezări ilegale sau improvizate și care nu sunt suficient acoperite de către programele de asistență existente.”* (pag. 15);

- **ocuparea fără acte a unui spațiu proprietate publică (teren, clădire):** conform Ghidului¹ pentru prevenirea evacuărilor forțate adresat reprezentanților autorităților publice locale, societății civile și experților cu responsabilități în incluziunea romilor “De ce este ilegal și ilegal ca să lăsăm oamenii evacuați fără alternativă locativă?”, realizat de Fundația Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi (CRCR), “de obicei, persoanele/ familiile care ocupă spații locative din cauză că nu au alte oportunități, sunt tolerate până când unitatea administrativ-teritorială nu are nevoie de aceste spații cu alt scop decât locuire, respectiv până când zonele unde se află aceste spații nu încep să aibă o valoare imobiliară crescută. Din păcate, legislația permite statului proprietar ca în acest caz să evacueze ocupanții, să le impună toate costurile acestui act (de exemplu onorariul executorului judecătoresc) și chiar să decidă să îi excludă de la accesul la locuință socială pentru tot restul vieții lor.” (pag.11);

- conform Raportului Fact Sheet No. 25/Rev.1 2014 al Agenției UN-HABITAT and United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, “Sărăcia este atât o cauză, cât și o consecință a evacuărilor. Pe de o parte, lipsa opțiunilor și a securității proprietății și incapacitatea de a-și permite o locuință îi pot obliga pe cei săraci să trăiască în așezări neoficiale și cu teama de evacuare. Pe de altă parte, dovezile arată că evacuările forțate au ca rezultat, în general, sărăcirea sau sărăcia suplimentară. (...) Într-un cadru urban, evacuările împing în general oamenii din centrele orașelor la periferie, cu acces redus sau deloc la servicii de bază și oportunități de trai. Acest lucru implică mai mult timp pierdut pentru transport, dacă este disponibil, pentru a accesa servicii și locuri de muncă, precum și cheltuieli suplimentare. De asemenea, distrug și sistemul delicat de sprijin social din vechile comunități și cartiere. În cele mai multe situații, oamenii se vor întoarce în locul în care își pot câștiga existența și vor crea o altă așezare informală din care în cele din urmă vor fi evacuați din nou, perpetuând astfel un cerc vicios. (pag 24) Evacuările nu ar trebui să fie niciodată efectuate într-o manieră discriminatorie sau să transforme o persoană în persoană fără adăpost sau vulnerabil la alte încălcări ale drepturilor omului. (pag. 27) Măsurarea impactului trebuie să ia în considerare efectul particular asupra fiecărui individ și grup. De exemplu, Raportorul Special pentru violența împotriva femeilor notează că „în timp ce întreaga familie este afectată de evacuarea forțată, din nou femeile sunt cele care suferă cel mai mult. Femeile vor trebui să facă față noilor împrejurări, vor trebui să-și îndeplinească responsabilitățile ca înainte, dar cu mijloace mai limitate și vor trebui să muncească mai mult pentru a-și îndeplini rolul în familie”. (pag 29) Dacă sunt inevitabile, evacuările trebuie să respecte drepturile omului și dreptul la un proces echitabil. O trăsătură comună în multe evacuări este lipsa unui proces echitabil (dreptul de a fi tratat corect, eficient și efectiv de către justiție). Unele notificări de evacuare precizează în mod explicit că evacuarea va fi efectuată chiar dacă a fost depusă o plângere. Unele instanțe sprijină deciziile autorităților și nu iau în considerare în deciziile lor drepturile fundamentale care sunt protejate de legislația națională și internațională. În multe cazuri, casele sunt distruse fără o hotărâre judecătorească sau fără a acorda locuitorilor suficient timp pentru a face apel împotriva deciziei de evacuare.” (pag. 29-30);

- **comunitățile de romi sunt marcate de sărăcie:** conform Strategiei Naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015–2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului

¹ co-finanțat prin: Programul Rights, Equality and Citizenship 2014-2020 al Uniunii Europene

României nr. 383/2015 (pag. 24), „Pe baza pragului național al sărăciei absolute determinat în baza consumului din anul 2013, cetățenii de etnie romă sunt expuși unui risc de sărăcie de zece ori mai mare decât restul populației. În timp ce rata calculată pentru populația de etnie romă a fost de 33%, rata sărăciei pentru restul populației a fost de 3,4%. Îngrorător este faptul că riscul de sărăcie este extrem de mare pentru copiii romi – rata de sărăcie în cazul lor este de 37,7%, în timp ce rata națională a sărăciei este de doar 4,3%.”

- **romii sunt afectați de flagelul discriminării pe întreg teritoriul Uniunii Europene:** conform unui raport² FRA din anul 2019, romii continuă să se confrunte cu discriminare din cauza etniei în ceea ce privește accesul la educație, la locuri de muncă, la asistență medicală și la locuințe; conform datelor FRA, situația socială și economică a romilor din întreaga UE s-a schimbat foarte puțin, ceea ce subminează eforturile naționale și ale UE de a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), mai ales obiectivul 10 cu privire la reducerea inegalităților în interiorul țărilor și, mai specific, ținta 10.3 privind asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor;

- potrivit unui raport³ publicat de către Consiliul Europei în anul 2012: *“Romii care trăiesc în așezări informale sau pe spații care nu le aparțin, ca și cei care stau în locuințe recunoscute legal, nu au siguranța duratei de folosire a locuinței. Lipsa recunoașterii efective a folosirii spațiului în care locuiesc conduce direct la amenințarea cu evacuare forțată. (...) Comisarul a subliniat că dreptul romilor de a trăi în locuințe adecvate, în conformitate cu standardele legale internaționale, trebuie să fie garantat. Trebuie asigurate așezărilor de romi toate utilitățile publice, apă, electricitate, colectarea gunoiului și întreținerea drumurilor de acces. Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra îmbunătățirii condițiilor de locuire pentru romii și nomazii din Europa a cerut o revizuire a legislației, a politicilor și a practicilor în domeniul locuirii, pentru eliminarea tuturor dispozițiilor sau practicilor administrative care rezultă în discriminare directă sau indirectă a romilor.”*

38. Colegiul director reține că este sesizat cu privire la dezavantajarea persoanelor de etnie romă la acordarea locuințelor sociale prin utilizarea unui criteriu de excludere. Astfel, Colegiul director constată că, în conformitate cu prevederile Hotărârii Consiliului Local nr. **583 privind aprobarea criteriilor în baza cărora se repartizează locuințele sociale, în regim de închiriere, începând cu anul 2021**, Prin Anexa nr.1 la Hotărâre privind criteriile de eligibilitate privind accesul la locuințe sociale sunt discriminate persoanele care au fost evacuate în urma rezilierii contractului de închiriere și care ocupă sau au ocupat în mod abuziv un imobil,

A) Sunt eligibile următoarele categorii de persoane:

Solicitanții și/sau membrii familiei de grad. I ai acestora (soț, soție, copii - cu excepția copiilor minori la data rămânerii definitive a hotărârii de evacuare, părinții soților, după caz, care locuiesc și gospodăresc împreună), care nu au fost evacuați în urma rezilierii contractului de închiriere încheiat cu Municipiul Cluj-Napoca, din culpa lor.

² Raportul FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) privind drepturile fundamentale, 2019

³ Raportul “Drepturile Omului pentru Romi și Nomazi în Europa”, Consiliul Europei, 2012

Solicitanții și/sau membrii familie de grad I ai acestora (soț, soție. Copii majori, părinții soților, după caz, care locuiesc sau gospodăresc împreună), care nu ocupă și nu au ocupat abuziv un imobil aflat în proprietatea Statului Român/în administrarea Consiliului local al municipiului Cluj-Napoca/Municipiului Cluj-Napoca, ori în proprietatea Municipiului Cluj-Napoca."

Prin punctajele acordate la punctele I. și J. din secțiunea „V. Condiții speciale" se creează o disproporție vădită față de cele acordate la punctele K., L. și 3 de la secțiunea „I, punctaj acordat pentru condiții de locuit" la Anexa nr. 1 la Hotărâre

Se disting următoarele criterii de punctaj, pe de o parte:

„I. Persoane evacuate din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar - 40 puncte

j. Persoane în curs de evacuare din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar - 30 puncte"

Iar, pe de altă parte:

„K. Persoane găzduite în unități de asistență socială cu cazare în structuri din municipiul Cluj-Napoca, în funcție de termenul de găzduire, astfel:

pentru o perioadă mai mică au egală cu 6 luni - 10 puncte pentru o perioadă mai mare de 6 luni - 15 puncte

Notă: Termenul de 6 luni trebuie împlinit la data depunerii cererii, iar cele 6 luni trebuie să fie consecutive.

L. Victimele traficului de persoane - 10 puncte

III. Solicitantul și membrii familiei de grad I (soț, soție, copii, părinții soților, după caz), care locuiesc în așezări informale și figurează în baza de date conform Legii nr. 151/2019, privind completarea Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului - 15 puncte"

Se creează o disproporție vădită în privința acordării de punctaj între persoanele evacuate sau în curs de evacuare din foste case naționalizate și retrocedate fostului proprietar (30- 40 puncte) și grupuri de persoane vulnerabile constând în persoane care locuiesc în așezări informale (15 puncte), persoane găzduite în unități de asistență socială (10-15 puncte) și victime ale traficului de persoane (10 puncte). Necontestând vocația persoanelor evacuate sau în curs de evacuare la obținerea de locuințe sociale, prioritate conferită de Legea locuinței, punctajele conferite celorlalte categorii de persoane menționate sunt nejustificabile și reflectă neconcordanța cu aspectul de vulnerabilitate indispensabil situațiilor enunțate.

Trebuie avut în vedere analizarea unor particularități ale contractelor de închiriere încheiate cu municipalitatea pentru locuințele modulare de la Pata Rât. Este de notorietate faptul că în aceste locuințe modulare locuiesc cei aflați deja la a 2-a și a 3-a generație de persoane de etnie romă evacuate de pe strada Coastei. Condițiile

contractuale extrem de dure, indică intenția reclamatelor de a rezilia cu ușurință aceste contracte.

Totodată, criteriile de acordare de locuințe sociale conțin prevederi discriminatorii, excluzând persoanele vulnerabile aflate în situații extreme, cu precădere persoane de etnie romă: locuiesc în așezări informale (fiind, în general, evacuate forțat chiar de către Municipality) cu sau fără înregistrare în baza de date; în măsura în care au avut acces la locuințe modulare și nu au reușit plata chiriei către Municipiul Cluj-Napoca riscă parcurgerea unei proceduri de evacuare forțată și, în măsura în care până la finalizarea procedurii continuă să locuiască acolo, devin neeligibili în a accesa o locuință socială ca urmare a ocupării fără drept a unui imobil.

39. Astfel, la art. 31 din Carta socială europeană, adoptată în 1961 și în foma sa revizuită în 1996, ratificată (parțial) și de România prin Legea nr. 74/1999 este prevăzut “Dreptul la locuință în vederea asigurării exercitării efective a dreptului la locuință, părțile se angajează să ia măsuri destinate:

- 1. să favorizeze accesul la locuință la un nivel adecvat;*
- 2. să prevină și să atenueze lipsa locuințelor în vederea eliminării progresive a acestei situații;*
- 3. să facă accesibil costul locuințelor pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente.”*

40. Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare indirectă (o diferențiere bazată pe o practică aparent neutră; care dezavantajează persoane pe baza unui criteriu; care atinge un drept; fără o justificare obiectivă). Astfel, prin raportare la prevederile O.G. nr. 137/2000 republicată, se constată incidența art. 2 alin. (3) și art. 10 lit. a) și h), având în vedere argumentele prezentate în continuare.

41. Colegiul director constată că romii, care se încadrează în noțiunea de categorie defavorizată⁴ în înțelesul art. 4 din O.G. nr. 137/2000, republicată, din punct de vedere al accesului la o locuință socială se află în situație analoagă cu alte persoane din grupuri vulnerabile.

42. Dreptul de a beneficia de locuință este prevăzut de legislația națională specifică (spre exemplu *Legea nr. 114/96*), fiind în același timp direct corelat cu dreptul constituțional privind nivelul de trai, respectiv dreptul la viața de familie asigurat prin art. 8 al *Convenției europene a drepturilor omului*, în a cărei aplicare CEDO a arătat în mod constant că statele nu au doar o obligație negativă, dar și una pozitivă. Dreptul la locuință este recunoscut într-o serie de instrumente internaționale privind drepturile omului.⁵

⁴ Articolul 4 “În înțelesul prezentei ordonanțe, categorie defavorizată este acea categorie de persoane care fie se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, fie se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.”

⁵ Articolul 11(1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (ICESCR) garantează, de asemenea, dreptul la locuință ca parte a dreptului la un nivel de trai adecvat.

În dreptul internațional al drepturilor omului, dreptul la locuință este considerat drept un drept independent. Acest lucru a fost clarificat în Comentariul general nr. 4 din 1991 privind locuința adecvată de către Comitetul ONU pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale. Comentariul

Articolul 25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului recunoaște dreptul la locuință ca parte a dreptului la un nivel de trai adecvat. Orice persoană are dreptul la un nivel de trai adecvat pentru sănătatea și bunăstarea sa și a familiei sale, inclusiv la hrană, îmbrăcăminte, locuință și îngrijire medicală și la serviciile sociale necesare, precum și dreptul la securitate în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau altă lipsă de existență în circumstanțe independente de controlul său.

43. În ceea ce privește acordarea locuințelor sociale, conform susținerilor părții reclamate, Colegiul director reține că, prin includerea criteriului de eligibilitate/de excludere în procedura atribuirii locuințelor sociale, Primăria Municipiului Cluj-Napoca a urmărit descurajarea oricărei persoane predispuse la ocuparea în mod abuziv a unei proprietăți aparținând altor titulari și nevalidarea conduitei ilicite provenită de la oricare membru al comunității clujene, fără a face distincție în vreun fel între persoanele în cauză; de asemenea, Colegiul director reține afirmațiile părții reclamate potrivit cărora identificarea eventualilor „*ocupanți fără titlu*” este urmată de elaborarea unei fișe privind contravaloarea despăgubirilor pentru prejudiciul adus unității administrativ teritoriale/locale, cu promovarea ulterioară a unei acțiuni civile, respectiv evacuarea ocupanților din imobil.

44. Analizând situația faptică, Colegiul director reține că **diferența de tratament a romilor provenită din aplicarea unui criteriu neutru** (excluderea de la obținerea unei locuințe sociale în municipiul Cluj-Napoca a solicitanților care au ocupat/ocupă abuziv un imobil, indiferent de etnia persoanei), **urmărește un scop legitim** (protejarea proprietății statului/municipiului), **metoda de atingere a scopului legitim este necesară și adecvată** (pentru asigurarea selecției solicitanților care respectă legile statului român, fiind vorba despre o măsură de sprijin acordată de stat), **dar nu este proporțională, fiind disproportională** din cauza nespecificării unui termen în privința perioadei de valabilitate a „sanțiunii” pentru ocupare abuzivă (nici o formă de „sanțiune” stabilită de o municipalitate neputând fi instituită „pe viață” și ca o formă de culpă colectivă în legătură cu copiii minori ai ocupanților abuzivi, care nu au capacitate de exercițiu). Ca urmare, **Colegiul director constată că faptele sesizate reprezintă fapte de discriminare, testul justificării obiective** (scop legitim, metodele adecvate, necesare și proporționale de atingere a scopului) **dezvăluind dezavantajarea persoanelor de etnie romă la obținerea unei locuințe sociale și îngrădirea dreptului la locuire, prin instituirea unei excluderi permanente.**

45. Prin raportare la datele statistice, studiile și rapoartele internaționale cu privire la situația romilor din România dar și din Europa, Colegiul director respinge ca nefondate susținerile părții reclamate potrivit cărora persoanele de etnie romă fără adăpost au posibilitatea de a se adresa centrelor speciale de protecție înființate în acest scop, respectivele centre fiind fără îndoială insuficiente pentru a asigura într-un mod efectiv nevoile cu care se confruntă membrii comunității rome în materie de locuințe, uneori fiind chiar și neadecvate pentru familiile cu copii.

general oferă o interpretare autorizată a dreptului la locuință în termeni juridici conform dreptului internațional.

46. Colegiul director constată că acordarea de locuințe sociale de către autoritatea publică locală intră în sfera serviciilor publice administrative și că dezavantajarea persoanelor de etnie romă la repartizarea locuințelor sociale reprezintă refuz de a închiria un imobil cu destinație de locuință și refuz de a acorda drepturi și facilități, fiind astfel incidente prevederile art. 10 lit. a) și h) din O.G. nr. 137/2000 (prin practica sa, Colegiul director arătând în mod repetat că termenul de „refuz” trebuie interpretat larg, în sensul în care nu doar refuzul explicit trebuie sancționat, ci și cel tacit, de a nu modifica hotărârile de consiliu local care conțin prevederi discriminatorii). U.A.T Cluj Napoca, reprezentată prin primar, din următoarele rațiuni:

- discriminarea constatată este indirectă;
- discriminarea a fost produsă asupra unor grupuri de persoane vulnerabile, a persoanelor aparținând unei categorii sociale defavorizate, indirect a persoanelor aparținând minorității rome;
- discriminarea provine de la o autoritate publică locală care are obligația respectării drepturilor omului;
- potrivit Legii nr. 215/2001, art. 61 alin. 2, prima obligație a primarului este de a asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

47. Motivarea amenzii majoritare

Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament **este necesară într-o societate democratică** în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a persoanelor de etnie romă din România.

Art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** prevede:

„(1) Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Colegiul director aplică amenda contravențională de 5.000 lei față de U.A.T. Cluj – Napoca cu sediul în Cluj Napoca, Calea Moșilor nr.3, jud. Cluj, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat o comunitate;
- b) partea reclamată este o administrație publică locală, având atribuții în protejarea drepturilor cetățenilor;
- c) discriminarea a vizat neasigurarea unor drepturi pentru o categorie socială defavorizată respectiv, comunitatea de etnie romă care este discriminată prin adoptarea criteriilor de acordare a locuințelor sociale de către reclamate. (Practicile discriminatorii manifestate de către autoritățile publice locale față de comunitățile de romi marginalizate și izolate la marginea orașului sunt recurente)
- d) victimele se pot adresa instanțelor de judecată pentru a obține daune morale pentru discriminarea creată.
- e) anterior Colegiul director a mai constatat discriminarea, (Hotărârea nr.96 din 16.02.2022) însă partea reclamată nu a luat măsuri;

48. Jurisprudență CNCD: Hotărârea nr. 95/2022; Hotărârea nr. 96/2022; Sentința Civilă nr. 189/2022.

49. Opinie separată cu privire la quantumul sancțiunii aplicate, exprimată de dna. Bănică Claudia Cerasela - membră în Colegiul Director

În ce privește sancțiunea stabilită pentru fapta constatată, și anume amendă contravențională în valoare de 5.000 lei, consider că valoarea acesteia nu este în concordanță cu prevederile articolului 15 al Directivei 2000/43/CE care stabilesc că sancțiunile trebuie să fie efective, proporționale și disuasive, și nici cu dispozițiile art. 21 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001, potrivit cărora sancțiunea se aplică în limitele prevăzute de actul normativ și trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, ținându-se seama de împrejurările în care a fost săvârșită, de modul și de mijloacele de săvârșire, de scopul urmărit, de urmarea produsă, precum și de circumstanțele contravenientului.

Deși sancțiunea contravențională nu poate schimba nici prejudecățile, nici stereotipurile sociale, consider că tocmai de aceea accentul trebuie pus pe scopul preventiv, scop care se realizează tot prin aplicarea sancțiunii pentru descurajarea unor fapte discriminatorii în viitor, chiar în lipsa unei reformări totale a prejudecăților și stereotipurilor. Este extrem de importantă abținerea de la un comportament care discriminează, întrucât reducerea semnificativă a stereotipurilor ori a altor manifestări discriminatorii duc în cele din urmă la crearea unui mediu inclusiv pentru grupurile minoritare indiferent de apartenența lor națională.

Ca urmare, susțin că sancțiune corectă pentru fapta constatată este amenda contravențională în valoare de 10.000 de lei având în vedere următoarele:

- a. Fapta vizează un grup de persoane, și anume comunitatea de etnie romă;**
- b. Persoanele de etnie romă reprezintă un grup foarte vulnerabil în societatea din România;**
- c. Fapta de discriminare a fost realizată de către o instituție publică** care trebuie să manifeste exigență și preocupare în vederea prevenirii oricăror posibile fapte sau acte discriminatorii deoarece dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică,
- d. Fapta de discriminare a fost realizată prin intermediul unui act normativ**, cu aplicare locală, care va avea efecte continue întruiva grupurilor discriminate până la modificarea actului normativ discriminatoriu,
- e. Recidiva părții reclamate-** opinia majoritară a omis să considere calitatea **recidivă părții reclamate** care a mai fost sancționată anterior privind încălcarea dreptului la locuire a persoanelor de etnie romă (Hotărârea CNCD nr. 531/27.09.2017, Hotărârea CNCD nr. 96 din 16.02.2022), așadar, amenda în valoare de 5000 lei nu este suficientă pentru a transmite părții reclamate un mesaj neechivoc privind gradul de gravitate al consecințelor faptei sale și nici nu o va descuraja în viitor de la realizarea de fapte similare de discriminare. Deci, consider că scopul punitiv al sancțiunii poate fi atins doar prin aplicarea amenzii în valoare de 10.000 lei, în acest fel asigurându-se atât prevenția generală, cât și cea specială.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință și 1 vot pentru opinie separată C.B. – pentru 10.000 lei,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate constituie fapte de discriminare, conform art. 2 alin. (3), art. 2 alin. (6) și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare;

2. Sancționează partea reclamată, respectiv U.A.T Cluj Napoca prin reprezentant legal cu amendă în valoare de 5000 lei, potrivit art. 2 alin. (11) și art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, coroborat cu art. 5 alin.(1) lit.b din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Plata se va face la Administrația Județeană a Finanțelor Publice Cluj. Dovada plății se va trimite către C.N.C.D., în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii. În caz contrar C.N.C.D., va lua măsurile legale necesare.

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

Motivele de fapt și de drept: F.V./ P.C.S

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit ***O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ***, constituie de drept titlu executoriu.

